

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Heerenstraat 14

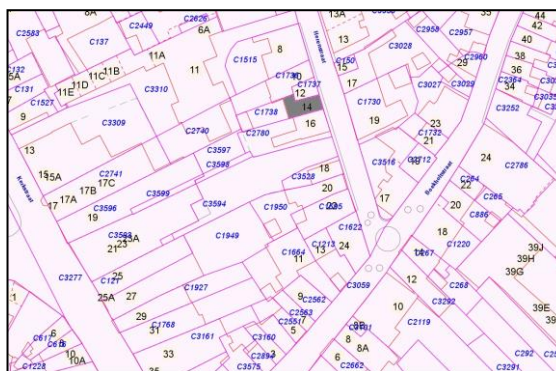
Monumentnummer : GM206

Straat : Heerenstraat
Huisnummer : 14
Toevoeging : --
Postcode : 6981 CT

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 1738

Naam object : ---
Bouwjaar : 1879
Architect : n.b.
Bouwstijl : baksteenclassicisme
Oorspronkelijke functie : werkplaats met woningen
Huidige functie : woonhuis met stalling

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 21-11-2016
Datum aanwijzing : 12-09-2017

Situering

Pand gelegen aan de Heerenstraat in de historische binnenstad van Doesburg. Het staat met de voorgevel in de rooilijn met een ondiepe stoep voor het pand.

Opbouw

Enkellaags pand met een zolder onder een zadeldak, staand op een rechthoekige plattegrond met centraal een werkplaats (nummer 12) die wordt geflankeerd door de woningen nummer 14 en nummer 10, welk laatste adres samen met nummer 12 één woning vormt. Het pand heeft verder een vleugel achter nummer 10 en een onderkelderde aanbouw achter nummer 14 onder een aangekapt lessenaarsdak. Het pand grenst aan de achterzijde aan een tuin.

Historie

De Heerenstraat is gelegen tussen de Gasthuisstraat en Boekholtstraat binnen het oudste gedeelte van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De bebouwing met afwisselend grote panden en lage huizen en werkplaatsen weerspiegelt het gemengd gebruik in de straat van panden als woning, bedrijfsruimte/werkplaats en in het verleden stadsboerderijen en stallingen.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het pand Heerenstraat 10-14 is in 1879 tot stand gekomen als verbouwing van een koetshuis met stalling ter plaatse van de huidige nummers 10 en 12 en van een bestaande woning ter plaatse van het huidige nummer 14. De bestaande bebouwing werd intern verbouwd en kreeg een nieuwe voorgevel. Het pand dat in 1832 op de kadastrale kaart stond aangegeven zal in 1879 zeker niet geheel zijn gesloopt, een aanwijzing hiervoor zijn de muurankers in de voorgevel, die niet corresponderen met het gevelontwerp uit 1879. Ook is het goed mogelijk dat in nummer 10-12 de woning scheidende bouwmuren en de achtergevel tussen het voorhuis en de bebouwing aan de achterzijde nog van de voorganger stammen.

Het pand heeft sinds 1879 niet veel wijzigingen ondergaan, al is het interieur en met name de vleugel aan de achterzijde van nummer 10 wel verbouwd. Ook werd het onderscheid tussen de woningen in het verleden vergroot doordat de nummers 10 en 12 samen een witte verflaag kregen, waar nummer 14 het gevelbeeld in schoon metselwerk behield. Heerenstraat 10 is in 2007 aan de achterzijde uitgebreid met een enkellaags berging onder plat dak. De bestaande vleugel aan de achterzijde kreeg in 2006 op de begane grond een nieuwe tuinpui. De kozijnen die voor het maken van de pui zijn verwijderd, waren eerder al nieuw geplaatst. Heerenstraat 14 kreeg in 1932 aan de straatzijde een dakkapel, in 2003 werd het voegwerk van dat deel van de voorgevel vervangen en kreeg het aan de achterzijde nieuwe kozijnen en ramen.

Exterieur

Heerenstraat 10-14 heeft een vijf vensterassen brede bakstenen gevel, gemetseld in kruisverband, waarbij de middelste vensteras breder is uitgevoerd, een halve baksteen naar voren is uitgemetseld (risaleert) en bovendien met een dakhuis wordt beëindigd, daarbij de goot onderbrekend. Voor beide adressen van het pand ligt een ondiepe stoep, ter plaatse van de inrit voor de werkplaats onderbroken en rechts gemetseld met gele ijsselbaksteen, links met gele cementtegels met antislipprofiel. Meteen links en rechts van de inrit is de stoep kwartrond en van rode klinkers gemetseld.

De gevel staat op een lage, gepleisterde plint, in het midden onderbroken door de inrijopening van de voormalige werkplaats. Hier is met een negge een breed kozijn

geplaatst, waarin twee drievaks wagendeuren naar binnen draaien met bossingpanelen in de onderste vakken en ramen in de bovenste twee, waarbij het middelste vak is voorzien van een vierruits raam. De licht getoogde bovendorpel van de inrijopening wordt ontlast door een anderhalf steens hoge strekse boog. Boven de deuren is in het dakhuis een venster opgenomen waarin voorheen twee luiken draaiden en waarin naderhand twee enkelruits draairamen zijn geplaatst. De eveneens licht getoogde bovendorpel van het venster wordt ontlast met een anderhalf steens hoge strekse boog. Het dakhuis wordt afgesloten met een boeiboord en een overstek van een flauw zadeldak, dat aan de voorzijde met een windveer en deklaf is afgewerkt, aan de onderzijde voorzien van een decoratief uitgezaagde rand.

De twee woningen hebben links en rechts een vrijwel gespiegelde gevelindeling en afwerking waarbij de middenrisaliet wordt geflankeerd door de voordeuren met geprofileerd kalf en bovenlichten met blank glas-in-lood. De deuren zijn uitgevoerd als paneeldeur, rechts als drievaks deur met dubbel middenvak, de linker deur is recent vervangen door een tweevaks deur met trippel indeling per vak. Beide woningen hebben naast de voordeuren schuifvensters met wisseldorpel, houten onderdorpel en getoogde bovendorpel. Het glas-in-lood is bij de ramen van nummer 14 voorzien van een middenornament, bij beide adressen is een rode breukrand toegepast. Het venster van nummer 14 is af te sluiten met opgeklampte houten luiken, bij nummer 10 zijn de duimen en de sluitboom voor de luiken nog aanwezig, de luiken zijn in het verleden verwijderd. De getoogde bovendorpels van de gevelopeningen worden ontlast met anderhalf steens strekse bogen waarboven op onregelmatige afstand gesmede staafankers in de gevel zijn geplaatst. De gevels wordt links en rechts van het dakhuis aan de bovenzijde afgesloten met een plansiergoot op eenvoudige geprofileerde klossen.

Het voorste dakvlak van nummer 14 is belegd met roodbakkende romaanse pannen, waarin een dakkapel met flauw zadeldak is opgenomen en waarvan de zijwangen recent zijn afgewerkt met trespa. Links staat tegen het linker buurpand een vierkant gemetselde schoorsteen in het dakvlak.

Het voorste dakvlak van nummer 10 en 12 is afgewerkt met roodbakkende muldenpannen. In de goot staat hier een brede tweevaks dakkapel onder flauw zadeldak met tweeruits draairamen. De dakkapel heeft recent een nieuwe afwerking gekregen met weervast plaatmateriaal. Rechts staat een vierkant gemetselde schoorsteen onder de nok.

De achtergevel van nummer 14 is geheel bepleisterd. Op de begane grond links een modern deurkozijn met dito invulling. Rechts een laag venster met twee moderne draairamen en lekdorpelstenen. De eerste verdiepingsvloer wordt gemarkeerd door twee gesmede staafankers die aan de bovenzijde zijn ingekort. Dit hangt mogelijk samen met het verhogen van de achtergevel van de uitbouw. In de verdieping van de gevel is een modern venster met twee draairamen geplaatst. De gevel wordt afgesloten met een zinken mastgoot. Het achterste dakvlak van de uitbouw is belegd met rode verbeterde holle pannen, waarin enkele moderne dakramen zijn opgenomen.

De gevels van de vleugel achter nummer 10 zijn geheel bepleisterd, behalve de rechter zijgevel. Deze blinde gevel is gemetseld in een onregelmatig kruisverband en wordt aan de bovenzijde afgesloten met een bakgoot en is voorzien van staafankers ter hoogte van de zoldervloer. De dakvlakken zijn belegd met oude holle pannen, waarin rechts in de goot met nummer 8 recent een kleine dakkapel onder plat dak is geplaatst. De achtergevel van de vleugel heeft een brede, moderne pui op de begane grond en een venster met enkelruits draairamen op de zolderverdieping. Ter hoogte van de zoldervloer twee gesmede staafankers. De gevel wordt met een overstek op gordingen afgesloten, afgewerkt met windveer en deklaf.

Interieur

De interieurindeling van Heerenstraat 14 bestaat uit een gang rechts die voert van voordeur tot achterdeur en waaraan aan de linkerzijde woonkamer en keuken zijn gesitueerd. Halverwege geeft een trap tussen gang en woonkamer toegang tot de zolder. De kelder is toegankelijk via een luik in de woonkamer.

De kelder bevindt zich onder de uitbouw aan de achterzijde. En wordt bereikt via een gemetselde, bakstenen trap. De kelder is een gepleisterde ruimte met rechthoekige plattegrond die wordt overwelfd met een gemetseld segmentgewelf dat in het verleden is ontleisterd. In de achterwand een klein raam dat via een koekoek voor daglicht en ventilatie zorgt.

De gang is geheel bepleisterd en met modern laminaat belegd. Het plafond is met modern materiaal afgewerkt. De achtergevel van het hoofdgebouw is gemarkeerd met een steens dikke toog, met rechts een deur naar het toilet en linksachter de moderne deur naar de keuken aan de achterzijde. De woonkamer aan de voorzijde wordt van daglicht voorzien door een schuifvenster met gekleurd glas-in-lood in het bovenraam en heeft een historische, gepannelleerde vensterbetimmering. Links een schoorsteenkanaal met moderne schouw. Het vertrek heeft een vlak stucplafond met vlakke perklijst en is in het verleden aangevuld met enkele prefab ornamenten en lijsten.

Boven de ruimte tussen keuken en woonkamer is het plafond een meter verlaagd ten behoeve van bergruimte, toegankelijk vanaf de trapopgang.

De trap heeft een moderne handlijst en op de verdieping een moderne balustrade op de overloop.

Op de verdieping is de indeling en afwerking geheel in de tweede helft van de twintigste eeuw tot stand gekomen. De historische vloerdelen zijn evenwijdig aan de straat georiënteerd. Aan de straatzijde een modern ingerichte badkamer die van daglicht wordt voorzien door een dakkapel. Linksachter een kamer met vliering. De kapconstructie is in de vertrekken grotendeels in het zicht en bestaat uit een enkel Philibertspant dat een gordingenkap draagt. Het spant dateert uit de bouwtijd en bestaat uit met draadnagels vastgetimmerde schenkelplanken die samen drie lagen vormen. De nokgording is op een makelaar bevestigd die is ingepend in een trekbalk halverwege. Spatkrachten worden via de muurplaten opgevangen via gesmede blokkeels aan de voor- en achterzijde van het spant die opmerkelijk genoeg met gesmede spijkers tegen het spant zijn getimmerd.

Rechts op de overloop voert een deur naar een bordes en een korte steektrap naar de lager gelegen slaapkamer aan de achterzijde. Deze is geheel afgewerkt met moderne materialen. Oude afwerkingen of de constructie zijn niet in het zicht.

Bouwdossiers

- 23-05-1879 bouwen twee woningen en een werkplaats
- 11-07-1932 het maken van een dakraam (dakkapel, Heerenstraat 14)
- 15-05-2003 het vervangen van het voegwerk (Heerenstraat 14)
- 29-08-2006 het veranderen van kozijnen (Heerenstraat 10-12)
- 20-08-2007 aanbouw bergruimte (Heerenstraat 10-12)

Literatuur

- Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Heerenstraat 10 Doesburg*, 17-5-1990 (adviesnr. 119)
- Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Heerenstraat 12 Doesburg*, 17-5-1990 (adviesnr. 120)
- Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Heerenstraat 14 Doesburg*, 17-5-1990 (adviesnr. 121)

Waardering

Het pand heeft een oudere kern, maar dateert overwegend uit 1879. Het is voor wat betreft de gevelarchitectuur goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de betrekkelijke gaafheid van de sobere, maar verzorgde gevelarchitectuur die een voor Doesburg kenmerkende samenstelling van woonhuis en schuur/werkplaats (kleinschalige bedrijfsarchitectuur) laat zien. Verder is de deels bewaard gebleven historische indeling van belang met in het bijzonder het gaaf bewaard gebleven philiberspant, alsmede de ligging in de rooilijn aan de straat en de samenhang met de panden in de straatwand. De stoep voor het pand valt onder de bescherming, hoewel deze tegenwoordig deel uit maakt van de openbare ruimte.

Het object Heerenstraat 14 is van architectuurhistorische waarde voor de gemeente Doesburg vanwege de goed bewaard gebleven gevelarchitectuur en gaaf bewaard gebleven kapconstructie met Philiberspant.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijzondere bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als linker helft van een voor Doesburg kenmerkend (dubbel) woonhuis-bedrijfspan.